

Reflectări literare în „România liberă” (ianuarie – februarie 1971)

Asist. univ. dr. Elena IANCU (BOTEZATU)
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: *The paper analyses aspects of literature works as presented in article published in „România liberă” (January-February 1971), one of the propagandistic instrument of the Romanian Communist Party.*

Keywords: *literature, communist press, 1971.*

Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, „România liberă”, (1971), Anul XXIX, însumează o serie de articole ce evidențiază ralierea anumitor autori și a viziunii acestora cât privește dogma regimului comunist, publicația reprezentând un puternic factor de influență în rândul marelui public. În cadrul prezentului demers, a fost vizată perioada ianuarie-februarie, din considerente redacționale.

Astfel, pe data de 3 ianuarie (nr. 8147), pe prima pagină, se redă *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu*, secretarul general al „Partidului” punctând că: „O dată cu începutul anului 1971, intrăm într-o nouă etapă a dezvoltării economice și social-culturale a țării, concretizată în prevederile noului plan cincinal”. La o zi distanță, se remarcă faptul că, dialogând cu Alexandru Mirodan, Horea Popescu și cu Nicolae Ralea, Mirela Nedelcu semnează articolul *Teatrul și publicul*, semnalând aspecte privind receptarea spectacolelor vremii, precum și „concurența” artei teatrale cu televiziunea. La întrebarea „Credeți că publicul nostru e sensibil în special la comedie?”, primul interlocutor afirmă că: „Publicul românesc este prin structură foarte disponibil la umor (ceea ce nu este o tautologie, deoarece există popoare înclinate, precum nordicii, la dramă). În plus, tensiunea vieții moderne creează o nevoie de comedie”. Pe data de 8 ianuarie, Radu Popescu analizează comedia *Micul infern*, scrisă de Mircea Ștefănescu, respectiv montarea piesei pe scena Teatrului muzical-satiric „Constantin Tănase”. Pe lângă abordarea elementelor de „scenă”, notează că gusturile „unei bune părți a publicului de astăzi” sunt „dificile, năzuroase și moftangioaice”. Chiar dacă „destul de temerară, destul de nonconformistă”, tema operei pare a „servi” imperativelor impuse de

viziunea socialistă cât privește creșterea natalității, căci: „Dezordinea, solitudinea și sterilitatea – iată adevăratul «iad», iată «Infernul». Căsătoria este doar «micul infern», ceea ce, în fond, echivalează cu Paradisul”. În plus, Veronica Porumbacu recenzează o crestomație în *Două volume a sonetului italian în Evul mediu și în Renaștere* (v. Dante, Petrarca ș.a.m.d.) apărută la editura Biblioteca pentru toți, în traducerea lui C.D. Zeletin.

Pe data de 9 ianuarie, Ion Dodu Bălan semnează articolul *Moștenirea culturală și exigențele contemporaneității*, menționând că, deși nu poate ignora „valorile strict culturale ale trecutului nostru spiritual”, nu îi poate pretinde unui autor din secolul al XVI-lea sau al XVII-lea „să gândească, să-și reprezinte lumea, relațiile sociale, locul omului în viață și societate, ca un marxist al veacului al XX-lea”. Cu toate că pare a se raporta la contextul facerii textului, notează că „nu putem să acceptăm, să ne însușim și să promovăm ideologia lui și cu atât mai mult laturile retrograde ale acesteia. Cercetătorul de azi al unei opere culturale din trecut este dator să se confrunte cu ea, să o supună unei analize exigente atât sub raportul valorii estetice cât și sub raportul mesajului ei ideologic”. Concepțiile filozofice „fie eronate sau de-a dreptul nocive istoric și criticul literar sînt datori să le discute și să le respingă printr-o argumentare științifică, riguroasă, competentă. Simpla blamare sau injurie, ca și ignorarea voită, nu pot rezolva o problemă atât de complexă și mai ales complicată. În general, asemenea texte nu merită să fie reeditate.”. Abordând problema interpretării subiective (paralele făcute, în manieră rudimentară: criticul ar fi un inginer agronom, opera și autorul ar fi grâul și porumbul; „Tot așa, cuiva s-ar putea să nu-l placă pe Eminescu, Coșbuc sau Sadoveanu și și-ar permite, în numele libertății gustului personal, să-i excludă din literatura română.”), autorul face trimitere la poezia *Noi*, scrisă de Octavian Goga, la creația lui Ion Creangă¹, a lui Arghezi, Agârbiceanu, Lovinescu ș.a., conchizând că „nu putem accepta (...) să fie privați de nota social-umanistă a scrisului lor și să devină simpli cobai de exerciții formaliste și estetizante.”, mai ales, deoarece: „Critica literară marxist-leninistă are datoria de a respecta specificul fiecărui scriitor, de a evidenția ceea ce este valoros în opera lui, de a promova ideile sale care au coincis cu mersul înainte al societății, cu ideile avansate ale epocii”. La trei zile distanță, în cadrul rubricii „Vitrina cărții”, conf. univ. dr. Gh. Bulgăr recenzează *Două monografii despre C. A. Rosetti* semnate de istoricul Vasile Netea și de literatul Marin Bucur, considerând că „I se cuvenea (...) această dreptate”. În următorul număr, Eugen Barbu abordează *Etica artistului*, notând despre tendința unor așa-zisi autori de a „unge osiile pe unde trebuie” pentru a se remarca în sfera culturală. Astfel, afirmă: „Societatea

¹ „Repudiind interpretările sociologizante, vulgare, neștiințifice, identificările mecaniciste, care făceau din Eminescu reprezentantul feudalității, care descifrau în povestirea lui Ion Creangă, *Capra cu trei iezi*, pe femeia de la țară, săracă și văduvă cu trei copii, uciși de un chiabur, care vedea în Cocoșul din *Punguța cu doi bani* a aceluiași Creangă, pe exploatatorul hapsîn, noi nu putem să sărim în extrema cealaltă și să cultivăm tendințele evazioniste, estetizante, formaliste”.

noastră dezaprobă și trebuie să dezaprobe o asemenea mentalitate. (...) Dar unde-i obiectivitatea, măsura? Adesea mi s-au promis nu știu ce lucruri dacă mai închid ochii la calitatea unor versuri. Nu obișnuiesc”. În plus, Radu Popescu analizează succint opera *Fata care a făcut o minune* de William Gibson și montarea acesteia la Teatrul Mic. La 15 ianuarie, Nicolae Balotă semnează articolul *Virtuțile umaniste ale literaturii*. Pornind de la atacurile structuraliștilor occidentali, și nu numai, la adresa umanismului, de la replica eseistului francez Michel Foucault (umanul este „o invenție inutilă”) și ținând cont de transformările socio-politice și tehnologice ce au un puternic impact asupra ființei umane, Nicolae Balotă scrie că: „Marxismul propune figura unui om nou precum și o ierarhie nouă a valorilor într-un spirit umanist. (...) Omul zilelor noastre e confruntat, în existența sa nemijlocită ca și în reflexia sa, cu anumite grave probleme ale timpului. Însăși situația sa în univers s-a schimbat”. Nu numai că accentuează rolul cuvântului, în detrimentul așa-numitei crize a comunicării, a limbajului, dar punctează ferm statutul prim al literaturii în existența omului („Istoria literară abundă în texte care, voindu-se pur literare, cuprind analize ale situației omului, mai pătrunzătoare decât concluziile științelor din timpul în care ele au apărut. Romanele lui Dostoievski conțin o antropologie implicit mai profundă decât teoriile psihologiei contemporane cu marele romancier”).

În numărul 8158, Maria Banuș apreciază, în manieră elogioasă, faptul că poezia Anei Blandiana reflectă *Patosul adevărului*, considerând că autoarea apare „ca o cariatidă a adevărului” în literatura română „contemporană. În plus, printre altele, menționează că: „Într-un moment când termenul de literatură angajată lasă impresia că s-ar fi demonetizat prin interpretări restrictive, și cată a fi, după unii, evitantă încumet să-l folosesc, redându-i sensurile originale, necesitățile profunde de refuz al jocului în sine și al artificiei pur, sensul lui militant existențial și social.”. Tia Șerbănescu analizează *Poemele* de debut ale lui Ion Alexandru, opinând că „poetul creează întâi un univers liric personal decupat, parcă, din *Cîntarea României*, de care se îndepărtează puțin pentru a-l contempla (*Viața deocamdată*)”. Conchizând, notează că: „(...) am putea vorbi la Ion Alexandru de o înlocuire a unei mișcări – lirice – de rotație cu o mișcare de revoluție”. În același număr din 19 ianuarie, se menționează *Premiile concursurilor de creație „V. Alecsandri” și „I. Vidu”*, ediția 1970, dedicate sărbătoririi semicentenarului Partidului Comunist Român. Printre câștigători, s-au numărat: *Băiatul cu chitara* de Al. Popovici (premiul special al Ministerului Învățământului, secțiunea „piese destinate tineretului, școlărilor, pionierilor”), *Ș-am încălecat pe-o șa*, de același autor (premiul special al Consiliului Național al Organizației Pionierilor – piese pentru teatrul de păpuși), cântecul *Frumoasă țară, dulce Românie*, muzica de I.D. Chirescu, pe versuri de Adrian Păunescu și Nichita Stănescu (premiul I „Ion Vidu” pentru cântece de masă) ș.a. I. Peltz, pe data de 20 ianuarie, abordează problematica originalității creației literare în articolul *Mirajul*

originalității închipuite. Amintind de personalități canonice (Homer, Dante, Kafka, Eminescu, Lovinescu ș.a.), ce au dezvoltat într-un stil propriu, aparte „eternale teme” („dragostea, ura, avariția, războiul, moartea, generozitatea, lupte pentru dreptate, pentru umanizarea omului”), autorul face distincția între „non-valori” și scriitori ce „aveau ceva de spus și care veneau cu un mesaj personal”. Exemplificând, afirmă: „Cînd în literatura noastră, suprasaturată de idilism și de șablon, a apărut, cu bogăția imaginilor sale, Minulescu, de pildă, (...), s-a observat reacția negativă a celor incomprehensivi.”. Cu toate acestea, „Exercițiile de non-stil, (...), și non-compoziții ale unora care mai ofensează astăzi hîrtia, sînt cu desăvîrșire lipsite de orice substanță artistică, sînt inutile și osîndite uitării. Să ne amintim de «școlile» și de «mișcările» din străinătate care se voiau desprinse de timp și de loc și ale căror «opere» se caracterizau exclusiv prin cuvinte alăturate alandala: ce a rămas din toată producția lor? Maculatură! Timpul i-a îngropat în adîncă, în definitivă uitare”. Pe 21 ale aceleiași luni, Anca Brateș analizează montarea piesei *Suflete tari* de Camil Petrescu pe scena Teatrului de stat din Reșița. Chiar dacă semnalează „absența inexplicabilă a acestei creații în configurația repertorială a teatrelor noastre”, reprezentarea la care se raportează îi pare a nu depăși faza de „inițiativă”, deoarece, „celui dornic de a regăsi imagini și personaje îndrăgite la lectura piesei, îi va fi greu să-l recunoască în reprezentația actorilor reșițeni pe autorul «care a văzut idei»,„ la fel cum Dragoș Vrînceanu recenzează volumul de debut al Elenei Iordache Streinu, *Păuna și copiii ei*, apărut la editura Eminescu. Acțiunea romanului se încheie în preajma celui de-al Doilea Război Mondial și evidențiază un personaj central feminin, un țăran „mobil și dinamic (caracteristic de altminteri satului oltenesc, prezent, odată cu această carte, în mod masiv în literatură, după nuvelele lui Gib Mihăescu), un țăran care spre deosebire de Ion al lui Rebreanu, stăpînit de obsesia pămîntului ca platformă ancestrală teluric-economică, oarecum imobilă, este mînat de data aceasta de impulsul tenace de a-și schimba condiția, bineînțeles ascultînd tot de legea de fier capitalistă a acumulării individuale, aplicată pragmatic și cu o exaltare energetică”.

În continuarea apariției cotidianului, Tia Șerbănescu îl intervieuează pe directorul editurii Albatros, Petre Ghelmez, pentru a evidenția „tendențele editoriale ale vremii”. Pe lângă publicarea de volume adresate tinerilor („Sînt cititori care acum se formează și au nevoie de o cantitate mare de informații dar și de mari impulsuri educative”), Ghelmez menționează că sunt tipărite și cărți de la care nu se așteaptă un beneficiu financiar considerabil, afirmînd: „(...) un exemplu de anul acesta: vom publica poeziile lui Eminescu în cinci limbi de mare circulație. La această ediție nu vom cîștiga prea mult. Dar a tipări poeziile lui Eminescu în limbi de circulație universală înseamnă neîndoielnic un act de cultură. Ediția va fi îngrijită de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, iar printre traducători semnează Salvatore Quasimodo, Anna Ahmatova, Rosa del Conte, Maria Teresa Léon...”. Tratatul este urmată de cea a lui George Bălăiță ce prezintă, în linii mari, personalitatea lui George Bacovia

sub *Semnul vremii*, făcând trimitere la una dintre scrierile acestuia „mai puțin cunoscute”, în care „vorbește” despre un cub de sare. Bălăiță notează: „În stema vechiului județ Bacău se găsea un bulgăre de sare. (...) Sarea este tîlcul tuturor poveștilor înțelepte. O cronică viitoare a marilor industrii chimice de pe Valea Trotușului va trebui să plece de la un bulgăre de sare.”. Finalul articolului, în acest sens, este „optimist”: „Există amintirea poetului și prezentul viu, trepidant, nerăbdător. Există speranță și încredere”. Pe data de 26 ianuarie, în cadrul „Cronicii teatrale”, Radu Popescu analizează opera *Și eu am fost în Arcadia*, de Horia Lovinescu, montată la Teatrul „C. I. Nottara”, pe care o apreciază ca fiind „cea mai bună dramă” a acestuia, alături de *Petru Rareș*. Dacă interpretarea viziunii dramatice și a sensurilor încifrate de operă îl conduc către un Homer, către un Dante sau Goethe, prin catabaza presupusă, dacă destinul personajului Hans Cojocar, ce pare a interrelaționa și cu figuri biblice (Maria Magdalena-Emi ș.a.), îi amintește de cel al lui Blaise Pascal, de caractere ale lui Dostoievski ș.a., despre dramaturg, Popescu afirmă că este unul dintre puținii „care nu se lasă desfigurată, pe drumul dintre pagină și rampă”. Despre spectacol, notează că „e bun, și aproape foarte bun”. Eugen Barbu, pe data de 28 ianuarie, ce adesea semnează articole în cadrul cotidianului, propune o panoramă a noii societăți în articolul *Fotografii*, inventariind „ziduri, ferestre, bulevarde, orașe” etc., ce îi par a reprezenta „imagini într-o cascadă fără sfârșit parcă, mărturie a tot ceea ce poate înfăptui un regim politic dedicat fericirii generale, construcției și păcii. (...) E mirific. (...) Peste câteva timp se vor dezbate planurile viitorului cincinal”. Chiar și „tinerele fete, învăluite în ceața unui ianuarie primăvărat se uită la locurile goale din bulevard și visează o clipă la cine știe ce cămine viitoare.”. La o zi distanță, în articolul *Surse*, Virgil Brădățeanu apreciază elogios reușitele socio-economico-politice ale epocii, rațiunea societății contemporane lui fiind, după cum însemnează, „bunăstarea tuturor prin intensă dezvoltare materială și spirituală”, căci se tratează de un proces în care oamenii „dau”, dar „și primesc totodată”. „Democrația socialistă își manifestă astfel concret virtuțile”. În ultima zi a lunii, Gheorghe Leahu, directorul Teatrului Național din Timișoara, publică „rânduri de istorie” a centrului cultural în cauză, cu ocazia împlinirii a *25 de ani în slujba Thaliei*, amintind de turneele lui Millo, Pascaly, Demetriad, Nottara, Zaharia Bîrsan ș.a. Finalul articolului pune în lumină trimiterea unei telegrame tovarășului Nicolae Ceaușescu, din partea C.S.C.A., a „artistului poporului”, Radu Beligan, a P.C.R., „în care colectivul teatrului sărbătorit își exprimă recunoștința pentru prețuirea de care se bucură arta și cultura în țara noastră”.

Luna februarie presupune alte intervenții ale oamenilor de litere ce atrag atenția, printre care se numără și articolul lui Radu Popescu (nr. 8175, 5 februarie) care, raportându-se la spectacolul *Play Strindberg*, adaptare după Fr. Dürrenmatt, și la *Dansul morților* de A. Strindberg (în reprezentarea celor de la „München Kammerspiele”), pune problema distanței/distanțării dintre dramaturg și teatru, încercând să sugereze mijloace prin care se poate ajunge

la „o situație firească și fecundă” în arta teatrală. Reprezentarea scenică și „jocul”, în sine, se dovedesc a presupune reflectări ulterioare. La două zile depărtare, Catina Muscan scrie articolul *Eronat sau fals?*, tratând modul în care este difuzată cartea românească, în linii mari, peste hotare, supunând atenției „cifra afacerilor”, și „cifra coeditărilor”. Polemica dezvoltată în coloanele periodicului (cu I.C.E. Libri, dir. tov. Pompiliu Matei) își găsește justificarea în faptul că „la aceasta ne obligă cifra afacerilor nerealizate cât și o anumită atitudine față de creația științifică originală din țara noastră”. Pe data de 9 februarie, Ion Dodu Bălan, în articolul *O carte pe care o așteptăm*, semnaleză necesitatea realizării unei istorii a literaturii române de după 23 august 1944, de după această „piatră de hotar”, amintind de amplele volume ale lui Nicolae Iorga („care acordă un spațiu întins începuturilor folclorice și savante ale literaturii noastre”) și George Călinescu („care se oprește numai asupra valorilor estetice din literatura veacurilor 16, 17, 18, acordând, în general, un spațiu extrem de restrâns acestor veacuri, pentru ca să consacre aproape trei sferturi din volumul lucrării studiului literaturii din celelalte perioade.”). În final, speră că „lucrările de critică și istorie literară, (...) pregătite de editurile noastre în cinstea semicentenarului partidului, vor constitui noi pași fermi spre realizarea unei istorii complete a literaturii române, a cărei necesitate se resimte atât de mult în țară și în străinătate”. În plus, Radu Popescu realizează cronică teatrală a comediei *Duet*, de Andi Andrieș („harnic scriitor ieșean – mai publicat ca prozator, mai nejuțat ca dramaturg –”), montată pe scena Teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani. Dacă *Grădina cu trandafiri*, piesa de „promitea”, i se pare că opera în cauză „sună ca o scoică, de ecouri și repetări ale unui tipar și ale unui stil”. Recenzentul conchide că „rezultatele sunt de bijbâială”, observând intenția regizorului de a-i implica pe spectatori în reprezentare, „într-un mod insistent, pe care actorii l-au utilizat fără nici o măsură”. În „România liberă” din 11 februarie, se redă *Cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia întâlnirii cu oamenii de artă și cultură din țară*. Dintre afirmațiile acestuia, se distinge observația conform căreia rezultatele obținute până „acum” au fost „de seamă”, căci, printre alte domenii „în progres”, „literatura a cunoscut (...) o puternică dezvoltare”, deoarece „au apărut numeroase opere cu un conținut de idei bogat, inspirate din munca și preocupările poporului. (...) Acesta este rezultatul politicii naționale marxist-leniniste a partidului nostru (...). Nu pot să nu menționez faptul că în toți acești ani creatorii de literatură și artă au dovedit că înțeleg idealurile societății noastre, au urmat și urmează neabătut linia generală a partidului nostru, sprijină activ politica sa internă și externă care corespunde pe deplin intereselor întregii națiuni. (...) Dar, alături de realizările care au îmbogățit și înfrumusețat chipul patriei, înfăptuirea cea mai mare, cea mai de preț, este făurirea omului nou, a conștiinței înaintate a muncitorilor”. Sprijinind poezia patriotică și înlăturând determinantul „demodat” cât privește receptarea unor astfel de opere literare,

subliniază valoarea unor autori precum Vasile Alecsandri („Oare așa să fie, tovarăși? Oare Vasile Alecsandri este într-adevăr demodat?”) și Bolintineanu sau a altora ce s-au manifestat creator după 23 August („cînd, printre alții, scriau Frunză, Beniuc, Deșliu”), enunță crezul unui „nou început”: „Noi credem că datoria scriitorilor și artiștilor este aceea de a contribui activ la făurirea omului nou, la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea umanismului socialist, a acelor virtuți morale pe care dorim să le cultivăm la fiecare cetățean, și pe care poporul român le are în însăși structura sa psihică. Arta va contribui astfel la modelarea unui tip înaintat de om, gata să lupte pentru fericirea, libertatea și independența patriei sale, pentru cauza socialismului, pentru pace și prietenie între popoare”. În același număr, sunt adnotate și intervențiile unor participanți la întrunire.

Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor, amintind de împlinirea a 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român, a menționat că activitatea creatoare „s-a intensificat și îmbogățit în ultima perioadă”, mai ales deoarece „climatul nostru literar este un climat sănătos, favorabil discuțiilor, favorabil creației. (...) În ultima vreme, mai mult decît altă dată, scriitorii au devenit participanți activi la viața țării. Dar noi scriem nu numai cărți, noi facem și publicistică (...). Editurile «Minerva», «Eminescu», «Cartea Românească» vor da pînă la aniversarea partidului multe și bune cărți. (...) Nenumărați scriitori au mers în țările socialiste și în țările nesocialiste; ei au vorbit pretutindeni despre literatura noastră, despre partidul nostru, despre devotamentul scriitorilor noștri față de popor, față de partid, despre legătura stînsă, de nezdruccinat, dintre scriitorii din țara noastră și conducerea partidului și a statului nostru”.

Chiar dacă a precizat și unele neajunsuri, precum dificultatea stabilirii tirajului cărților și amânarea „nejustificată a îmbunătățirii” legilor drepturilor de autor, Zaharia Stancu conchide: „Sîntem cu toții încredințați că spre noi se îndreaptă atenția, solitudinea, sprijinul Partidului Comunist Român și sprijinul personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu.”.

Nicolae Breban „și-a exprimat satisfacția pentru organizarea acestei consfătuiri a conducerii de partid”, notându-se, din intervenția sa, că, în ultimii ani, s-a sesizat „o autentică emulație, o selecționare a operelor de artă și literatură, după criteriile cele mai adecvate, mai specifice și mai profunde”. Scriitorul s-a referit la întîlnirile fructuoase cu cititorii organizate de redacția revistei „România liberă”, dar și la „anchiloza” criticii literare, subliniind „necesitatea unei combativități crescute, de respingere mai îndrăzneți și mai consecventă a nonvalorii”.

Sütő András a menționat, în linii similare, că „munca noastră, gîndirea noastră, creația noastră literar-artistică sau poetică, de caracter obștesc este călăuzită de legătura indisolubilă cu partidul nostru, în frunte cu Comitetul Central, cu tovarășul Nicolae Ceaușescu”.

În articolul *O carte, un destin* (nr. 8181 din 12 februarie), Eugen Barbu prezintă elogios cartea semnată de publicistul Michel-P. Hamelet, *Nicolae Ceaușecu, présentation, choix de textes*, apărută în colecția „Destins Politiques” a Editurii Seghers, pe care o apreciază ca fiind „o lucrare profundă și serioasă, o biografie scrisă cu obiectivitate științifică dar și cu o caldă simpatie pentru poporul nostru (...)”, făcând apel și la receptarea pozitivă a acesteia, după cum reflecta și presa vremii. La șase numere distanță, Radu Popescu analizează comedia *Siliciana* a lui Aurel Baranga, montată la Teatrul „Ion Vasilescu” din București, un teatru care, „topografic, ar putea fi numit «de cartier»” și ce i se pare că s-a remarcat prin punerea în scenă a *Fetelor Didinei* de Victor Eftimiu. Criticul punctează că piesa, ce presupune, în mod aparte, „existența de hârtie” a unui personaj pozitiv, „a surprins un fenomen, a aprins un semnal și a dat dramaturgiei noastre o nouă temă cere se dovedește azi din ce în ce mai fecundă, fiind atacată de dramaturgi ai noii generații, care, numai în stagiunea aceasta, ne-au dat două variante: tema tânărului intelectual refractar la munca și încadrarea în lumea satului.”. Spectacolul a fost „acceptabil”, în ciuda unor stângăcii regizorale. În plus, Horia Pătrașcu prezintă volumul *Dramatism, eroism, solidaritate, optimism* care „evocă” scene din timpul inundațiilor din mai 1970, pe de o parte „dramatice” („sute de călători privesc un tablou zguduitor: (...) tone și tone de mere (...) se izbesc haotic de pereții stației”) sau tragice („O transilvăneancă, luată de ape – purtându-și copilul în brațe – își înnoadă părul despletit de creanga unui copac, pentru a reuși să rămână agățată... (în zorii celei de a doua zi, copilul trăia și a fost salvat; mama însă, nu!”), pe de altă parte și, în cele din urmă, pline de speranță („Regiunile pustiite și-au reluat înfățișarea lor înfloritoare, iar viața se scurge normal”). Efortul unor „oameni politici și de stat, ziariști, scriitori, observatori anonimi sau comentatori externi” pare că se regăsește în această carte „strict necesară (...) în biblioteca personală”. În „România liberă” din 25 februarie, se redă cuvântarea rostită de Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al Uniunii Tineretului Comunist ce enunță, printre altele, „datoria de onoare” de a educa tineretul „în spiritul patriotismului socialist, al glorioaselor tradiții de muncă și luptă ale poporului nostru, ale mișcării muncitorești, comuniste și de tineret din România, în spiritul dragostei și devotamentului nețărmurit față de patrie și partid.”. În următoarea apariție, Eugen Barbu scrie articolul *Graba în artă*, în care menționează că „există două pericole mari în artă: să nu faci nimic și să te grăbești.”. În ciuda unor plieri pe dorințele partidului, se pare că anumite direcții principale îi rămân solide. Referindu-se la un tânăr coleg, observa că acesta echivala cantitatea cu calitatea – „El vrea să aibă volume, nu cărți, confundă maculatura cu *divina pagina*.”². Viziunea este susținută și de

² „I-am spus odată sperînd să mă înțeleagă:

– Să nu uiți că opera lui Mateiu Caragiale nu are mai mult de 400 de pagini, toată...

– Erau alte timpuri, mi-a răspuns candid”.

modestia lui Arghezi, ce constant spunea „sînt un ucenic”, de maniera de creație și de autoperfecționare a lui Camil Petrescu și a „sfîntului” Eminescu. În ultima zi a lunii, Horia Pătrașcu abordează problematica presupusă în activitatea creatoare de *A exista în contemporaneitate*, afirmând că: „Trăim într-o țară de oameni harnici, condusă de dinamism și înțelepciune de către personalități a căror răbdare și putere de muncă au fost puse, nu arareori, la încercare. (...) A scrie mult nu înseamnă nicidecum și întotdeauna a scrie bine”. Radu Popescu semnează „Cronica teatrală”, referindu-se la introducerea puțin inspirată în stagiunea Teatrului Mic a uneia dintre primele comedii ale lui Shakespeare, „dacă nu chiar a primei”, *Zadarnice jocuri de iubire*³, alături de mari capodopere (*Furtuna, Romeo și Julieta, Iuliu Cezar, Macbeth, Hamlet, Lear* ș.a.), ceea ce i se pare că „nu e bine de loc...”, deoarece se creează un contrast valoric puternic. Cu toate acestea, un minim câștig pe care îl găsește pentru un avizat în ale teatrului vizează faptul că „un Shakespeare, pentru a deveni «Shakespeare», are de străbătut, în viață și în sine însuși, un drum foarte lung. Comedia aceasta este, într-adevăr, naivă, neînchegată, lipsită de acțiune și de caractere, e un exercițiu de începător dramatic, care nu-și duce ideile pînă la capăt, (...) care își caută stilul, (...) este badinaj, pastorală, burlescă (...)”. Spectacolul, în regia Soranei Coroamă, în ciuda eforturilor depuse, se subordonează acestei receptări.

După cum se poate lesne observa, presa vremii este un organ de luare a pulsului direcțiilor din sfera cultural-literară a epocii, conturând o imagine de ansamblu fenomenului și fenomenologiei domeniului abordat, necesitând un studiu aprofundat și sinuos, de altfel, dar absolut necesar pentru posteritate.

Bibliografie

„România liberă” (Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste), 1971
(ianuarie – februarie), Anul XXIX;

Simion, Eugen (coord.), *Cronologia vieții literare românești* – orice ediție.

³ „Eminenta traducere a lui Ion Frunzetti și Dan Grigorescu a trecut de la *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, în ediția 1956, la acest *Zadarnice jocuri de iubire*, de astăzi, fără ca prin aceasta să aducă o clarificare, de altfel imposibilă”, ținând cont de titlul, oricum, enigmatic.

